

FUNGUS

POPULAIR ORGAAN VOOR DE LEDEN VAN DE
NEDERLANDSCHE MYCOLOGISCHE VEREENIGING

Onder hooge bescherming van H.M. de Koningin-Moeder

„Maar al wat leeft en schoonheid brengt,
bloeit nooit vergeefs in het Heelal.”

Louise van Straaten-Bouberg Wilson

Algemeene Leden Excursie in de omstreken van Delden. Zie blz.28.

KOMT NAAR DELDEN !

De Duitschers hebben nog als een recht van onschatbare waarde uit het heidensche Germanendom de zgn. „Waldfreiheit" behouden, een merkwaardige uiting van vrijen gemeenschapszin.

Dáár kan men nog vrij door ongerepte bosschen dwalen.

En men maakt er uit welbegrepen eigenbelang en door zelftucht geen misbruik van.

Ongerept bosch wordt, vooral in ons land, door den bevolkingsgroei hoe langer hoe zeldzamer.

En voor ons mycologen vooral zijn de bosschen van zoo groote betekenis. Voor ons is het woud heilig, wij betreden het als een tempel vol schitterende kleinodiën.

Daarom roep ik U opgewekt toe: komt in grooten getale naar Delden! Komt daar genieten van al de heerlijke schoonheden van den herfst!

Wij willen u voeren door een van de oudste en mooiste streken van ons land. Wij willen u toonen de door de zon beschenen gouden Pholiota's onder de hooge beuken van Twickel, deze prachtige schepping

van Petzold. Wij willen U leiden door de uitgestrekte bosschen van Oele, Azelo, Markelo, Diepenheim en Goor.

En na de gezonde wandelingen in de prikkelende herfstlucht zullen wij ons verkwikken in gezelligen kout aan de goede gaven van keuken en kelder van ons Hotel, waar de heer Hemmelder zijn taak als gastheer nog op ouderwetsche, wijd vermaarde wijze opvat.

Komt naar Delden en Gij zult nog langen tijd de herinnering bewaren aan dagen van nuttige ontspanning en van schoonheid.

Ir. A. C. S. SCHWEERS.

PADDENSTOELEN-ZOEKEN.

„maar toen wij de plaats bereikten, waar wij de kievit in leghouding hadden zien zitten, was alleen een leeg nest te ontdekken. Maar de sensatie van het zoeken was toch verrukkelijk.”

Rinke Tolman.

Reeds als jonge knaap had ik een grooten hartstocht voor jagen en visschen. Aan jagen zelf viel in mijn eerste levensperiode niet te denken bij de beperktheid van mijn geldelijke middelen, zoowel in den vorm van zakgeld als van tractement, maar wat genoot ik niet reeds, als ik maar mee mocht loopen door de polders, bouwlanden, bosschen en heiden, soms dienst mocht doen als drager, drijver of zelfs maar als hond. En dan dat opwindende visschen-op-snoek in de eeuwenoude grachten en buitenwateren van Naarden met hare breede rietkragen en gevaarlijke, begroeide verveningen van allerlei karakter, of in de romantisch geheimzinnige hoeken en gaten van de ommuurde, grijze vesting, van dit zeldzame bouwwerk, dat in groote schoonheid sprookjesachtig verscholen ligt tusschen geboomte en water ¹⁾.

Nu nog, na zoovele tientallen van jaren voel ik telkens opnieuw den onweerstaanbaren drang, die mij toenmaals op zonnige herfstdagen, met hun stalende prikkels tot doen, naar het jachtveld dreef en mij op mistige- of storm-dagen in den winter naar den snoekhengel deed grijpen.

Aan dien drang dank ik menig uur van inspannend genieten. Heimans — of was het Thyse van deze twee-eenheid ? — openbaarde mij, dat deze drang naar jagen en visschen in wezen is: onbewuste drang, om één te zijn met de natuur.

¹⁾ Dank zij de Vereeniging „Menno van Coehoorn” zal dit machtige en mooie bouwwerk, nu het niet meer als vesting dienst kan doen, als grootsch museum voor het nageslacht bewaard blijven.

Later heb ik jagen en visschen opgegeven, omdat ik verstandelijk redeneerende tot het besluit kwam, dat het niet is goed te keuren, om ontspanning te moeten bij het dooden van dieren.

Alleen verstandelijk, want ware er een verleider verschenen, die mij geweer of hengel, met acten en vergunningen, buiten in het terrein in handen had gespeeld, nog vele jaren na het nemen van dit besluit zou de hartstocht mij zwak hebben doen zijn.

Thans zal deze wel niet meer oplaaien, de drang naar de natuur vond nieuwe uitingen.

In de eerste jaren van onthouding van jacht en visscherij heb ik vergoeding gevonden in veelvuldiger ..... bramen-zoeken, in allerlei terreinen, liefst in moeilijk bereikbare. Toen gaf mijn vriend de Fremery mij de eerste lessen in het zoeken van eetbare paddenstoelen.

Ik zoek thans paddenstoelen, om te genieten van hun schoonheid, hun mystiek, en hun wonderen bouw. en — al klinkt het misschien wat nuchter, 't moet toch gezegd — als jachtbuit voor den maaltijd. Doch dit buit-zoeken is niet nuchter, doch integendeel vol bekoring en van diepen zin.

Ik heb het inzicht verkregen, dat de hartstocht voor jagen en visschen nog meer is dan de drang, om één te zijn met de natuur. Onder de vele instincten, die ons ook thans nog voortdrijven, is er een, dat in de oertijden elken dag opnieuw onze voorvaders dwong tot het inzetten van alle krachten van lichaam en geest, tot het trotseeren van allerlei gevaren: het instinct tot voedsel zoeken. In de kindsheid van den mensch was ook bij hem: opvoeden niets anders dan het gehoor geven aan den hevigen drang naar voeden, die hem lichamelijk en geestelijk bracht tot één zijn met de natuur. Sluipend en loerend dóór de natuur; waarin leeft 't begeerde, maar tegelijk ook het gevreesde; speurend naar prooi, maar tegelijk ook prooi-doel voor anderen; zoekend naar 't verdeckte maar tegelijk ook naar dekking voor zichzelf; bracht de voortdurend onverbiddelijk noodzakelijke inspanning-tot-het-uiteerste instinctief zijn vermogens tot hooge ontwikkeling.

Het is door dienzelfden instinctieven drang, hoe ook in den loop der eeuwen getemperd en vervormd, dat de natuur zoo krachtig op ons inwerkt bij jagen en visschen: bij het zoeken naar buit; en die mij nu nog een hoog genot geeft in veld en bosch, als het lichaam krachtig leeft en werkt onder de opwekkende prikkels tot zoeken en speuren.

Ulvenhoutsche bosch,

G. C. A. FABIUS.

Oogstmaand '29.

VONDSTEN IN DE PERS.

De eerste microscopische vergrooting van een schimmel.

Alle het boven-gemelde overtreft noch 't gene die befaamde *Engelsman*, Hook(e)¹⁾, aan de schimmel geobserveert heeft; daar van schrijft den Selve, en andere uyt hem, dat hy eens op de bandt van een boek een kleyn vlekje schimmel, of zoo als andere melden, een droppeltje smeer, nauwelijks zoo groot als een kerssen-steen, door het vergroot-glas geobserveert had, als wanneer hy onderscheydentlijk heeft gezien, dat het een bundeltje bloemen was, waar van'er sommige ronde knoppen hadden, als offe noch toe waren, doch andere waren open en uytgebloeyt, en een deel schenen weder te verwelken. Dese alle offe schoon dicht by malkander stonden, zo had doch yder zijn byzondere worteltjens; de stelen waren lang en de substantie week, als een aardbesie, zodat de selve wanneerse met de punt van een naaide aangeraakt wierden, aanstonts in stukken broken.

In de vlam van een kaars, of ander licht, waarinse eenige malen gehouden wierden, blevense onbeschadigt en de reuk en smaak daar van was onaangenaam. Waar van den Lezer uyt de nevens-staande figuur alles beter sal konnen bevatten."

„*Wonderen der Natuur*, enz." door J. H. S. M. F.
Voorreden pag. 3. 's-Gravenhage, bij Meyndert Uytwerf,
1694.

Welke schimmel zou hier zijn afgebeeld?

1) Hook(e), Mathematicus en natuurkundige einde 17e eeuw.

Mycorhiza.

Aan het zoo bijzonder merkwaardige samenleven (symbiose) van schimmels met wortels van boomen en van andere planten heeft ons medelid Van der Lek in het *Vakblad voor Biologen*, — Mei '29, nr. 9 — eene belangrijke studie gewijd.

Wel spreekt de titel alleen van „De cyclische symbiose der Ericaceae”, maar de inhoud geeft ook het een en ander omtrent het mycorhiza-vraagstuk in 't algemeen.

Den niet-deskundige natuurliefhebber is 't een verhoogd genot, te weten, dat daar in den bodem zich het wonder voltrekt van nieuwe plantaardige wezens, die noch alleen wortel noch alleen schimmel zijn, maar innige samenlevingen van beide. Hij kan ook in dit artikel zien, hoe hij dit genot slechts dankt aan voortdurende moeilijke studies van vele vorschers. Van der Lek voert de vakmannen rond in de mycorhiza-werkplaatsen der wetenschap, waarin wordt gespeurd, ondersteld, opgebouwd, omvergeworpen, beweerd, tegengesproken en scherp getoetst, om al werkende misschien iets meer inzicht te verkrijgen in de natuur.

De mycorhiza is nog vol geheimen. Vast schijnt echter te staan, dat deze symbiose in verschillende vormen voorkomt: hoofdzakelijk uitwendig blijvend aan worteltoppen van boomen (ectotrophe mycorhiza), of doordringend tot zelfs in de bovengrondsche deelen van planten (endotrophe mycorhiza), of in eenigerlei tusschenvorm. De meening, dat b.v. voor den groei van orchideeën mycorhiza volstrekt noodzakelijk zou zijn, schijnt voor bestrijding vatbaar (zie o.a. 2e Aank.nr., blz. 9).

Omtrent de samenleving van de heideachtige planten met verschillende schimmelsoorten spreekt Van der Lek aan 't slot als zijn oordeel uit, dat vele dingen er op wijzen, dat zij voor deze planten een belangrijk hulpmiddel is, om te voorzien in hunne stikstofbehoefte, waardoor zij ook daar kunnen gedijen, waar de bodem uiterst arm daaraan is. Hij acht nog lang niet beantwoord de vraag, of door de symbiose ook vrije stikstof uit den dampkring kan worden opgenomen, zooals b.v. bacteriën dat mogelijk maken bij vlinderbloemige planten.

Voor den natuurliefhebber nieuwe inzichten voor bewonderend genieten.

FUNGILORE.

Een en ander omtrent het woord paddenstoel en verwanten.

In de laatste kwarteeuw is heel wat over het *natuurvoorwerp* paddenstoel geschreven en gesproken. Ditmaal mag ook het *woord* paddenstoel wel eens aan de beurt komen. Aanleiding daartoe is de meermalen gedane vraag: moet men *paddenstoel* schrijven of

paddestoel? De kwestie is niet van ijselijk groot belang. Laten we ze even behandelen ter wille van hen, die van eenvormigheid houden.

De Vries en Te Winkel spellen het woord met *n*, daar ze het eerste deel der samenstelling als een meervoud opvatten en van meening zijn, dat de daarmee bedoelde plant in een bepaalde betrekking staat tot de diersoort, in dat eerste deel uitgedrukt. Den Hertog (Spraaek. II, 230) daartegenover geeft de voorkeur aan *paddestoel*, ziet in het eerste deel eerder een enkelvoud en oordeelt, dat de figuurlijk gebruikte beteekenis van het geheele woord daaraan ook doet gelooven. Een padde(n)stoel is immers geen eigenlijke stoel. Het hangt er nu maar van af, hoe men de zaak bekijkt, hoe men het woord „aanvoelt”. Voor beide schrijfwijzen is iets te zeggen, maar men gebruike in elk geval een van beide en niet, zooals wel voorkomt, beide dooreen.

Het woord *paddestoel* is zeer waarschijnlijk eerst in de zestiende eeuw in gebruik gekomen. Te voren bezigde men de Latijnsche woorden *fungus* of *boletus*. Een van de eersten, zoo niet de allereerste, die hierin verandering bracht, is de bekende taalkundige Kiliaen (1528—1607), die in 1574 zijn *Etymologicum Teutonicae linguae* uitgaf en daarin de woorden *paddenbrood*, *paddenhoed* en *paddestoel* opnam. In het omstreeks 1560 verschenen „Cruydt-boeck” van den beroemden botanicus Dodonaeus (1517—1585) vindt men die woorden nog niet. Deze spreekt in genoemd werk van „campernoellien oft duyvelsbroot”. Andere woorden uit die dagen zijn: *bulte*, *driesling*, *pad(d)enstoel*, *peperlynck* en *swam*.

Tot de keuze van den naam *paddestoel* is men ongetwijfeld gekomen door het plotselinge en geheimzinnige in het verschijnen (en verdwijnen) der hier bedoelde planten, door haar groeiplaats en door haar soms weinig aantrekkelijk, bij velen vaak afkeerwekkend uiterlijk. Begrijpelijk is, dat men ze in verband bracht met de *pad*, het nachtdier, dat wel in haar nabijheid aangetroffen en als een naar, afzichtelijk wezen beschouwd werd. Het Engelsche *toadstool* berust op dezelfde voorstelling: zetel voor padden. Voegt men daarbij, dat het volksgeloof den oorsprong der pad aan den duivel toeschreef en dit dier met tooverij en hekserij in verband placht te brengen, dan ligt ook het gebruik van woorden als *duivelsbrood*, *duivelskaas*, *duivelsei* voor de hand. Op het eiland Flakkee spreekt men nog van *spooketen*, een woord, dat in een soortgelijken gedachtengang past.

Het weinig bekende en geheel verouderde *bulte* is in zooverre merkwaardig, omdat het allengs, via Duitsche dialecten, is voortgekomen uit Lat. *boletus*, waarmede ook, met verscherping van de *b*, het Hoogduitsche *Pilz* in verband staat. Meer in gebruik is oudtijds geweest *kampernoelje*, een woord, dat via Vlaanderen uit Noord-Frankrijk is ingevoerd. Evenals van het rechtstreeks aan

het Fransch ontleende *champignon* is het grondwoord Lat. *campus*, Fra. *champ*. Beide duiden alzoo op de vindplaats, geven te kennen, dat de plant op het veld, in het wild groeit. We zouden ze met *veldplant*, *veldeling* kunnen weergeven. Wanneer we weten, dat *driesch* nóg wel gebruikt wordt voor *braakland*, *minder vruchtbaar land*, dan wordt het duidelijk, dat het oude *driesling* (Hoogd. *Drüschling*) en het Hoogd. *Heiderling* eveneens op de groeiplaats wijzen. We mogen verder niet voorbijzien, dat de vroegere beteekenis niet zelden meer omvatte dan de tegenwoordige. Zoo is bij ons het woord *champignon* vrijwel beperkt tot *Psalliota* (doorgaans *campestris*) en tot de *Huiszwam* (*Merulius lacrymans* Fr.), Hoogd. *Drüschling* en *Heiderling* hebben betrekking op *Psalliota campestris* L., — Hoogd. *Pfifferling* en *Pfefferling* (vgl. ons *peperlynck*) duiden *Cantharellus cibarius* Fr., het hanekammetje, aan.

Van het woord *zwam* is de grondbeteekenis: *wat los, poreus, sponsig is*. Het hangt samen met *zwemmen* (in de beteekenis van *drijven*) en was vroeger (en nog in het Hoogd.) een woord voor *spons*. Het poreuse, sponsige in de samenstelling der paddenstoelen leidde er toe, dat men den naam *zwam* later ook aan deze gaf. Of en in hoever er onderscheid bestaat in het gebruik der beide woorden *paddenstoelen* en *zwammen*, waag ik vooralsnog niet te beslissen.

Volledigheidshalve vermeld ik nog de woorden *paddekaas*, in Limburg gebruikelijk, en *veugelbrood*, hier en daar óók voor de paddenstoelen in zwang.

Zeist, Augustus 1929.

C. BRAKMAN.

BOEKBESPREKING.

Pilze und Pilzgerichte. Ullstein Sonderheft, nr. 12, 75 pf.

Een zeer kleurig, suggestief omslag, waarop kabouters bezig zijn paddenstoelen te voorzien met bordjes: eetbaar en giftig; en aan de achterzijde afbeeldingen van champignons, eekhoorntjesbrood en cantharel, met hun giftige dubbelgangers: de groene knolamaniet, bittere boleet en valsche dooierzwam. De inhoud bevat een opwekking tot het eten van paddenstoelen en een artikeltje omtrent het verzamelen daarvan, waarin enkele goede raadgevingen ter voorkoming van vergiftigingen, verder tal van recepten van paddenstoelengerechten, zoowel voor de gewone als de fijnere keuken, die mij voorkomen goede diensten te kunnen verleen. Het boekje wil niet meer zijn en wijst er op, dat er genoeg goede leerboeken zijn, om eetbare en giftige paddenstoelen van elkander te onderscheiden. Van de raadgeving, om zich de kennis eigen te maken omtrent de weinige schadelijke paddenstoelen en bij het

verzamelen zorgvuldig met de beschrijvingen te vergelijken, zou ik vooral met klem op het eerste willen wijzen, het tweede zal leeken niet zoo gemakkelijk vallen en misschien tot ongelukken kunnen voeren. Eet niet wat gij niet kent! moet het devies zijn. Tegen één raad zou ik willen waarschuwen, waar gezegd wordt: een smaak- en reukproef is aan te bevelen; goede paddenstoelen rieken en smaken aangenaam, ongenietbare rieken dof en smaken slecht en scherp. Dat is beslist *niet waar*, de doodelijke knolamaniet riekt zeer vaak absoluut niet onaangenaam en heeft geen bijzonderen smaak.

M.

BEANTWOORDE VRAGEN.

Bärentatzen en Klapperschwamm.

Onze medeleden Brakman en Kleijn waren zoo vriendelijk, de vraag in het 2e Aank. nr., blz. 12 te beantwoorden.

De heer Kleijn gaf tevens als bron op: „Die wichtigsten eszbaren, verdächtigen und giftigen Schwämme,“ von Dr. Fr. W. Lorinser, Wien, 1876, bestaande uit een determineerlijst en 75 gekleurde afbeeldingen.

In dit specifiek Oostenrijksche werkje vindt men:

Blaszgelbe Bärentatze = *Clavaria flava* Schaeff.

Traubenbärentatze = *Clavaria botrytis* Pers. — Bloemkoolzwam.

Korallenbärentatze — *Clavaria coralloides* Linn.

Goldbärentatze = *Clavaria aurea* Schaeff.

Schönbärentatze = *Clavaria formosa* Pers. — Goud-gele koraalzwam.

Graue Bärentatze = *Clavaria grisea* Pers.

Klapperschwamm = *Polyporus frondosus* Fr. = Eikhaas.

TENTOONSTELLINGEN.

Haagsche Padvindere hielden 22 Aug. een Natuur Historische Tentoonstelling op de Prinsegracht. die voornamelijk aan zwammen was gewijd. Volgens een verslag in de Avondpost van 23 Aug. waren „de stiefkinderen onzer Flora" goed overzichtelijk op tafel uitgesteld.

AANTEEKENINGEN TEN DIENSTE VAN DE PHAENOLOGIE.

Het is voor de deskundigen op het gebied der Phaenologie een noodzakelijkheid, dat zij over zeer veel gegevens beschikken. Die gegevens moeten verzameld worden door zooveel mogelijk waarnemers in de natuur.

De Mycologie heeft tot nu toe geen belangrijk aandeel genomen in deze jonge wetenschap, die tot doel heeft de bestudeering van het verband tusschen de levensverschijnselen van plant en dier en de uitwendige omstandigheden, vooral die van het weer. En toch is de Mycologie wellicht in de toekomst aangewezen, om daarbij groote diensten te bewijzen in verband met de reeds thans in algemeenen zin bekende, en gedeeltelijk vermoede, gevoeligheid van de schimmels voor weersomstandigheden, grondwaterstand, enz. Hoe gevoeliger een instrument, hoe beter geschikt tot het opsporen van verband tusschen oorzaak en gevolg. En wat op eenig terrein der Nat. Hist. wordt ontdekt, geeft tien tegen een vroeg of laat ook winst op eenig ander terrein.

De gevoeligheid voor weersomstandigheden van de in den grond, in boomen enz. groeiende schimmels uit zich o.a. zeer merkbaar in het al of niet kunnen komen tot het vormen van vruchtlichamen, de paddenstoelen.

Het is daardoor, dat de leden onzer vereeniging zulke belangrijke diensten zouden kunnen bewijzen aan de Mycologie in het bijzonder en aan de Phaenologie in 't algemeen door het op schrift stellen van hun waarnemingen. Hoe meer hoe beter, maar reeds één enkel goed waargenomen feit kan voor de deskundigen van groote waarde worden, indien zij het in verband brengen met feiten, die door anderen zijn waargenomen.

Men kieze naar omstandigheden, lust en aanleg: eenvoudige of kleine, dan wel min of meer ingewikkelde of groote waarnemingen. Een enkel voorbeeld van een eenvoudige waarneming: is er dit jaar niet bijzonder weinig en (of) laat, meeldauw op de eiken (*Oidium Tuckeri*)? Wie weet, wat er uit de eenvoudige waarnemingen van velen omtrent meeldauw niet te speuren zal vallen door deskundigen ten dienste der wetenschap.

Zeer belangwekkend zal b.v. ook zijn, om na te gaan, wat de invloed is van deze zeldzame weer-periode, o.m. met uitgedroogd bodemoppervlak en lagen grondwaterstand (hier en daar wel 1 M en meer). Welke soorten komen toch; in welke hoeveelheid, en op welke terreinen? Hoe zal 't zijn na de eerste regens van beteekenis? Hoe zal de toestand over eenige maanden zijn?

Hoe eerder liefhebbers beginnen met het vastleggen hunner waarnemingen, hoe eerder een systeem voor waarnemingen kan worden opgebouwd. Legt men nl. in 1929 reeds vast de persoonlijke indrukken „veel”, „weinig”, e.d.; dan wordt voor de volgende jaren een eersten maatstaf tot vergelijking verkregen.

EEN PURPERROODE BOLEET.

In begin Sept. 1925 vond freule Bar.^{esse} v. d. Borch op haar landgoed Valkenburg in Chaam (bij Ulvenhout) een mooien purperrooden boleet met hel-gele poriën. Poriën en steel werden bij

druk onmiddellijk donker blauw-groen. Zeer duidelijk was waar te nemen de straalsgewijze groepeerings der poriën, zooals ook de koeienboleet (*Bol. bovinus*) en vooral *Boletus cavipes* doen zien, en die doen denken aan een plaatjeszwam met tusschenschotjes. Ik zond een paar gezonde exemplaren per expresse door naar onze toenmalige conservatrice, mej. Cool, die er een van conserveerde voor onze verzameling in het Rijksherbarium. Deze deskundige deelde mij mede, dat het was „de dit jaar overal veel voorkomende *Boletus versicolor*, een paddenstoel, die dicht bij den Fluweelboleet (*Boletus subtomentosus*) staat.”

Ik wil den Vliegenschwam (*Amanita muscaria*), „le Prince des Champignons”, — waarvan van der Ven zoo aardig zegt: „voor mij zijn die prachtige vliegenschwammen de vorsten onder de paddenstoelen, voor mij is en blijft het rood het vorstelijk purper en het wit het even vorstelijk hermelijn” — niet onthronen en noem daarom den *versicolor*: den mooisten boleet, dien ik ken, evenknie van den vliegenschwam, den mooisten plaatjeszwam.

Het purperroode fluweel van den hoed van den *versicolor* is inderdaad vorstelijk. In vier jaren nam ik nooit iets waar van veelkleurigheid en begrijp dus nog niet, waaraan hij den naam *versicolor* dankt. Ik zou hem willen noemen, den *Purperrooden boleet*. In de jaren '26 en '27 kwam hij in vrij groote hoeveelheid voor op één plekje in het Ulvenhoutsche bosch, den minst beganen kant van een zandigen beukendreef, tusschen grassen.

In '28 zag ik hem niet, in de tweede helft van Augustus jl. vond ik één exemplaar op hetzelfde plaatsje.

Laat men eens naar deze mooie verschijning uitzien, én om er van te genieten, én om gegevens te verzamelen over dezen nieuwen meteor onder onze paddenstoelen, die noch in Ruys, noch in Cool en Van der Lek beschreven wordt. F.

EEN SLIJMZWAM-WAARNEMING.

Terwijl ik stond te genieten van het mooie kleurcontrast van een sierlijken Gelen ringboleet (*Boletus elegans*) in 't groene gras, waarschuwde mijn jeugdigen metgezel mij voor een „viezigheidje”, waarin hij na 't springen over de sloot bij ongeluk getrapt had.

Het „viezigheidje”, met den schijn van iets van een ziek hondje, bleek te zijn wit protoplasma van een slijmzwam (*Myxomyceet*), een gedeelte leefde op het zaagvlak van een boomstronk en een ander gedeelte in de nabijheid op gras en allerlei boschbodem-bedeckseltjes. Met het vergrootglas zag ik duidelijk in elkaar overgaande melkachtige bolletjes terwijl de randen meer glasachtige vliesjes vormden.

Heden, 48 uur later, bracht ik er een slijmzwammenzoeker, ons medelid Verschueren. Wij zagen in de plaats van het melkachtige

protoplasma donker bruine korsten met aan de randen nog wat verdroogd glasachtig slijm. In de onmiddellijke nabijheid stond een groepje inktzwammen (Coprinus) van ongeveer bessensapkleur, van boven vochtig en met ietwat franjeachtige hoedranden. Deze merkwaardigheid bewaarden wij voor het laatst.

In twee dagen was het gelei overgegaan in een verzameling omhoog staande dunne pijpjes gevuld met sporen (sporangïën) van ongeveer $\frac{1}{2}$ cm tot 1 cm lengte en met een middellijn van ongeveer $\frac{1}{2}$ mm, staande op dunne maar stevige draadvormige steeltjes van ongeveer $\frac{1}{4}$ cm lengte.

De pijpjes waren van boven gedekt door zwartbruine korreltjes. Wij kregen den indruk, alsof de pijpjes met steeltjes gevormd waren tusschen een dun vliesje als onderlaag, uitgespreid op dorre takjes enz, en waaruit als 't ware de steeltjes opkwamen, en een dun vliesje als bovenlaag, dat in donkerbruine korreltjes was overgegaan rustende op de bovenkanten der pijpjes.

Een verrassend snelle omvorming in twee dagen tijds van de amoeben (behoorende tot de Oerdiertjes of Protozoa) in hun gemeenschappelijk protoplasma slijm tot de zeer samengestelde schimmelplanten met hare *millioenen* donkerbruine sporen, de toekomstige nieuwe generatie amoeben (zie 2e Aank.nr., blz. 1).

En nu de nieuwe Coprinus-soort ?

Toen wij nauwkeurig toekeken, bleken het te zijn: ...schoven van vruchtlichaampjes (sporangïën) in bessensapkleur van denzelfden slijmzwam, maar nog niet zoo ver omgevormd, als in de twee bruine korsten! Dit derde groepje had wellicht haar zelfstandig bestaan te danken aan den misstap van mijn jeugdigen metgezel twee dagen geleden. De schoven waren wellicht het gevolg van het streven naar omhoog van de vruchtlichaampjes, om de latere sporen meer aan den wind bloot te stellen.

Wij hadden dus 't voorrecht, bij elkaar waar te nemen verschillende overgangsvormen van dier in plant en wij genoten van het „viezigheidje”: de slijmzwam *Stemonites fusca* (variëteit *rufescens*). [Determinatie van ons medelid Ligtenberg].

Een bezoek aan een 'n week vroeger waargenomen geel protoplasma op een dennenstronk liet ons nog even zien de op bijna gelijke wijze gevormde pijpjesachtige vruchtlichaampjes van vermoedelijk een verwanten slijmzwam, maar deze waren reeds zoo goed als geheel overgegaan in het laatste gezelschapsstadium, nl. tot een donkerbruine sporenmassa, waarin de afzonderlijke pijpjes (sporangïën) nauwelijks meer te herkennen waren, gereed om te verstuiven in afzonderlijke sporen, die, als zij op vochtige plaatsjes vallen, later amoeben worden.

F.

GROENE SCHIMMELS.

Van ons medelid Fabius ontving ik de mededeeling, dat sedert 1928 in het Ulvenhoutsche bosch, onder een stevigen eik, vergane stukken tak worden gevonden, die zijn aangetast door de Groene Schimmel (*Chlorosplenium aeruginosum* (Oeder) de Not, (zie nr. 1, 1en jrg., blz. 9).
M.

MEDEDEELINGEN VAN HET BESTUUR.

Algemeene leden-excursie.

Op Zaterdag 28, Zondag 29 en c.q. ook Maandag 30 Sept. a.s. zal onze Vereeniging eene algemeene leden-excursie houden in de omstreken van Delden. Het is gewenscht, om — zoo mogelijk — reeds Vrijdagavond bijeen te komen. Indien het aantal deelnemers dit zal toelaten, dan zullen meerdere groepen worden gevormd, o.m. om een zoo groot mogelijk gedeelte van het aan natuurschoon zoo zeldzaam rijke terrein te doorzoeken.

Voor deskundige leiding — ook voor beginnende liefhebbers — zal worden gezorgd.

Gasten van leden zullen welkom zijn.

Op Zaterdag en c.q. ook op Maandag om 9 uur en om 2 uur vertrek van het hotel de Zwaan. Zondag om 10.38 (vooraf gelegenheid voor het vervullen van godsdienstplichten) per spoor — of per bus — richting Goor, noenmaal onderweg.

Desgewenscht ook gelegenheid voor kleinere tochten. Elken avond om 8 uur wetenschappelijke en populaire besprekingen en determinatie van de vondsten.

Door zooveel mogelijk in hetzelfde hotel pension te nemen, zal de gezelligheid bij de maaltijden enz. vergroot worden. De laatste middagmaaltijd op Maandag om 5 uur.

Zij, die het voornemen hebben, de excursie geheel of gedeeltelijk mede te maken, worden vriendelijk verzocht, zich uiterlijk 24 Sept. op te geven aan ons medelid Ir. A. C. S. Schweers, Hengelo (O.), Wilbertstraat 3. Deze is ook gaarne bereid, om zorg te dragen voor pension (f 5,50 per persoon en per dag in hotel de Zwaan).

Bij onverhoopt noodzakelijk uitstellen, doordat het weer in Sept. den groei van paddenstoelen niet heeft bevorderd, zal de heer Schweers bericht zenden aan hen, die zich bij hem opgaven. *Komt naar Delden!*

ADRESSEN.

Wie kan opgeven de adressen der leden: H. Polvliet, W. K. W. Matthes en T. Louwman.

Verzoeke beleefd mededeeling bij adresverandering.